

*Polsko-niemieckie ćwiczenia ratownicze na rzece Odrze
(fot. archiwum WIOŚ Zielona Góra)*

VII. PRZEGLĄD WYBRANYCH PROBLEMÓW

1. Działalność kontrolna WIOŚ

W ewidencji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze oraz Delegatury w Gorzowie Wlkp. na koniec 2006 r. znajdowało się 1491 zakładów. W porównaniu do roku ubiegłego nastąpił wzrost liczby podmiotów pozostających w ewidencji WIOŚ o 3,68 %.

W 2006 r. przeprowadzono ogółem 651 kontroli u 623 podmiotów gospodarczych, w tym: 67 kontroli kompleksowych, 530 kontroli problemowych oraz 54 kontrole interwencyjne. W stosunku do 2005 r. nastąpił wzrost ogólnej liczby kontroli o 9,04 %, spadek liczby kontroli kompleksowych o 16,25 %, wzrost liczby kontroli problemowych o 18,04 % i spadek liczby kontroli interwencyjnych o 20,59 %.

Kontrole realizowane w 2006 r. na obszarze działania WIOŚ w Zielonej Górze i Delegatury w Gorzowie Wlkp. obejmowały ogółem 16 celów kontrolnych.

Stwierdzane w trakcie kontroli nieprawidłowości dotyczyły w największym stopniu gospodarki odpadowej (braku zezwoleń na wytwarzanie, transport lub zbiórkę odpadów niebezpiecznych, niedopełnienia obowiązku złożenia informacji o sposobie postępowania z odpadami innymi niż niebezpieczne, niewłaściwego prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów powstających na terenie zakładu) oraz niedopełnienia obowiązków przez prowadzących instalacje wymagające uzyskania pozwoleń zintegrowanych. Stwierdzano również nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (brak pozwoleń wodnoprawnych), emisji substancji do powietrza (brak pozwoleń na emisję z instalacji technologicznych, brak zgłoszeń instalacji i nie przedkładanie informacji do naliczania opłat za korzystanie ze środowiska) oraz przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu. Przeprowadzane kontrole kompleksowe i problemowe wykazały, że w większości z kontrolowanych zakładów nie są znane aktualne przepisy ochrony środowiska i w związku z tym nie są one przestrzegane.

W 2006 r. przeprowadzone zostały kontrole w ramach 4 ogólnokrajowych cykli kontrolnych. Poniżej przedstawiono syntetyczny opis tych cykli.

Kontrole zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego

Skontrolowano 7 zakładów posiadających decyzje Wojewody Lubuskiego dotyczące prowadzenia działalności w zakresie przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Spośród skontrolowanych zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego 6 do dnia rozpoczęcia kontroli nie rozpoczęło działalności związanej z przetwarzaniem sprzętu. Jedyną firmą, która prowadziła w 2006 r. demontaż sprzętu elektrycznego i elektronicznego było Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe IREX Ireneusz Szczupiel, zs. w Bożnowie. W ramach cyklu skontrolowano także 2 punkty serwisowe AGD i 2 punkty skupu złomu.

Kontrole organizacji odzysku i dokonujących recyklingu odpadów opakowaniowych

W ramach cyklu przeprowadzono kontrole pośredników oraz podmiotów dokonujących recyklingu odpadów opakowaniowych na rzecz organizacji odzysku. Kontroli poddano jednego pośrednika oraz czterech recyklerów.

Z przeprowadzonych kontroli wynika, że wszystkie skontrolowane podmioty tj. czterech recyklerów (Huta Szkła „Wymiarki” S.A., „Vitrosilicon” S.A., GUMTEX, P.P.PH LAMIX) oraz jeden pośrednik – SURGO Ireneusz, Ewa Nogal, przestrzegają przepisów ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej.

Kontrole przestrzegania wymagań ochrony środowiska w związku ze stosowaniem w rolnictwie środków ochrony roślin oraz nawozów (z wyłączeniem nawozów naturalnych)

Głównym celem cyklu kontrolnego było prześledzenie całego trybu postępowania z wytworzonymi środkami ochrony roślin i nawozami oraz opakowaniami po tych substancjach (od momentu wyprodukowania, poprzez przechowywanie, obrót, stosowanie oraz unieszkodliwianie powstałego opakowania).

W województwie lubuskim nie ma zarejestrowanych producentów środków ochrony roślin i nawozów, ani pośredników realizujących zadania w imieniu producentów (w tym w zakresie unieszkodliwiania opakowań). W związku z tym do kontroli wytypowano 7 sprzedawców środków ochrony roślin i nawozów oraz 7 rolników prowadzących gospodarstwa rolne. Kontrole nie wykazały istotnych uchybień. Oznacza to, że zarówno sprzedawcy jak i rolnicy posiadają odpowiednie przeszkolenie w tym zakresie.

Kontrole oceny efektów ekologicznych oczyszczalni ścieków komunalnych realizowanych w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Na terenie województwa lubuskiego ocenie poddano 6 aglomeracji: Słubice, Skwierzyna, Trzebiechów, Małomice, Lubniewice i Bytom Odrzański.

Wyniki przeprowadzonych kontroli wykazały, że do przedsięwzięć, które osiągnęły zakładane efekty ekologiczne w planowanym terminie należą:

- przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Bytomiu Odrzańskim oraz kanalizacji sanitarnej w Tarnowie Byckim, Byczu oraz Bytomiu Odrzańskim – Osiedle 11 listopada,
- budowa oczyszczalni ścieków i instalacji unieszkodliwiania osadów ściekowych w Małomicach oraz kanalizacji sanitarnej i deszczowej – I etap,
- budowa oczyszczalni komunalnej w Skwierzynie oraz sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w m. Skwierzyna,
- strategia zintegrowana Słubice-Frankfurt 2003 - rozbudowa infrastruktury komunalnej w przygranicznym rejonie miasta Słubice – uzbrojenie m. Kunowice i osiedla Zielone Wzgórze w Słubicach,
- modernizacji oczyszczalni ścieków w Trzebiechowie.

Do przedsięwzięć, które częściowo osiągnęły zakładane efekty ekologiczne w planowanym terminie należy modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych w Lubniewicach.

Wojewódzkie cykle kontrolne dotyczyły kontroli:

- gmin w zakresie realizacji gminnego programu ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodno-ściekowej,
- gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, szczególnie w zakresie selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych,
- podmiotów prowadzących instalacje dużych obiektów energetycznego spalania w zakresie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń,
- zakładów – potencjalnych sprawców poważnych awarii związanych z substancjami niebezpiecznymi (ZDR, ZZR, PSAP),
- spalarni odpadów,
- transgranicznego przemieszczania odpadów,
- stacji pojazdów wycofywanych z eksploatacji oraz punktów przyjęć tych pojazdów,
- rolników prowadzących intensywną hodowlę oraz uprawy rolnicze – pod kątem zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego,
- podmiotów stosujących w technologii substancje zubażające warstwę ozonową (SZWO) oraz stosujące lotne związki organiczne (LZO) – bez uwzględniania stacji paliw,
- związanych z nadzorem rynku, w zakresie opakowań i odpadów opakowaniowych oraz emisji hałasu do środowiska,
- podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska.

W 2006 r. do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze oraz Delegatury WIOŚ w Gorzowie Wlkp. wpłynęły 3 skargi oraz 85 wniosków o interwencję. Dwadzieścia cztery sprawy przekazano do załatwienia według właściwości do: urzędów miast i gmin, starostw powiatowych, powiatowych inspektorów sanitarnych, powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego, innych WIOŚ oraz RZGW. Trzy sprawy załatwiono w tut. Inspektoracie częściowo, przekazując je jednocześnie innym organom w kwestiach nie dotyczących kompetencji WIOŚ. Skargi i wnioski wpływały do WIOŚ w formie pisemnej oraz telefonicznie. Trzech interesantów przyjęto w siedzibie WIOŚ. Zgłaszającymi były podmioty gospodarcze, osoby fizyczne, starostwa powiatowe, urzędy miast i gmin, GIOŚ, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Lubuski Urząd Wojewódzki, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, powiatowi inspektorzy sanitarni. Najliczniejszą grupę spraw, które wpłynęły do WIOŚ w 2006 r. stanowiły wnioski związane z problematyką odpadową. WIOŚ podjął 22 interwencje w tym zakresie (26 % ogółu spraw). Dotyczyły one głównie niezgodnego z obowiązującymi przepisami sposobu postępowania z odpadami (w tym z azbestem), a w szczególności: spalania odpadów w instalacjach nie przeznaczonych do tego celu; składowania odpadów

w miejscu nie przeznaczonym na ten cel; niewłaściwego postępowania z odpadami pochodzącymi (pomiót kurzy) i z osadami ściekowymi; zanieczyszczenia odpadami powierzchni gruntu; niewłaściwego składowania i wykorzystania obornika.

Drugą pod względem ilości grupę spraw (19 wniosków – 22 % ogółu) stanowiły interwencje w zakresie ochrony przed hałasem. Dotyczyły one uciążliwości związanych z: głośną pracą maszyn używanych do obróbki drewna; hałasem emitowanym przez maszyny i urządzenia w punktach naprawy samochodów oraz zakładach zajmujących się produkcją konstrukcji stalowych; funkcjonowaniem wentylatorów i urządzeń chłodniczych. Wnioskodawcy uskarżali się także na hałas związany z budową i funkcjonowaniem dróg.

Trzecią pod względem ilości grupę problemową (15 wniosków – 18 % ogółu spraw) stanowiły interwencje z zakresu gospodarki ściekowej. Tematyka zgłaszanych spraw to: odprowadzanie ścieków bytowych nienależycie oczyszczonych do wód płynących i do gruntu; odprowadzanie nie oczyszczonych ścieków do rowu melioracyjnego; usuwanie fekalii na teren ogrodów działkowych; awaryjne odprowadzanie ścieków surowych z oczyszczalni przez stawy hodowlane; usuwanie nieczystości płynnych z fermy norek.

Z zakresu ochrony powietrza rozpatrzono 11 wniosków o interwencję (13 % ogółu spraw) dotyczących przede wszystkim zapylenia powodowanego przez komin piekarni oraz ciągi technologiczne zakładów produkcyjnych. Inne wnioski dotyczyły: dymienia z kotłowni w zakładzie szlifowania diamentów, spalania odpadów w byłej cegielni na powierzchni gruntu, emisji zanieczyszczeń ze źródeł spalania energetycznego.

Kolejną grupę spraw – pod względem ilości – stanowiły wnioski dotyczące spraw o różnym charakterze (10 wniosków – 12 % ogółu). Sprawy dotyczyły zanieczyszczenia różnych komponentów środowiska tj. powietrza, gruntu, wód, niejednokrotnie jednoczesnych uciążliwości, jak np.:

- zatruwania wód rzeki Łęczy przez obornik z fermy norek,
- uciążliwości zapachowej z obróbki skór surowych,
- rozdeszczowywania na polach gnojowicy i składowania obornika w pobliżu budynków mieszkalnych i dróg,
- odprowadzania gnojowicy do stawów hodowlanych.

Z zakresu ochrony przyrody wpłynęło 6 interwencji (7 % ogółu spraw) i dotyczyły one głównie wycinki drzew, kłusownictwa oraz usuwania gniazd ptaków z budynków mieszkalnych.

Znikomy procent (2 %) stanowiły interwencje z zakresu łowiectwa oraz ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

W Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Zielonej Górze oraz w Delegaturze w Gorzowie Wlkp. w 2006 r. rozpatrzono we własnym zakresie 61 wniosków o interwencję i 3 skargi.

Działania WIOŚ w tym zakresie charakteryzują następujące dane liczbowe:

- liczba kontroli – 64,
- liczba mandatów karnych – 8,

- liczba zarządzeń pokontrolnych – 30,
- liczba wniosków skierowanych do organów administracji samorządowej – 12,
- liczba wszczętych postępowań karno-administracyjnych – 2.
Działania Inspekcji podjęte w celu usunięcia stwierdzonych uchybień to:
 - zarządzenia pokontrolne – 269,
 - wnioski do organów ścigania – 3,
 - mandaty karne – 59 mandatów na kwotę 17.000 zł,
 - administracyjne decyzje wymierzające kary biegnące – 18, w tym:
 - › ścieki – 9,
 - › emisja do powietrza – 7,
 - › hałas – 2,
 - administracyjne decyzje wymierzające kary łączne – 23 na kwotę 408.729,33 zł, w tym:
 - › ścieki – 16 na kwotę 377.755,07 zł,
 - › hałas – 7 na kwotę 30.974,26 zł,
 - decyzje odraczające termin płatności – 17 na kwotę 383.572,30 zł, w tym:
 - › ścieki – 13 na kwotę 356.695,41 zł,
 - › hałas – 4 na kwotę 26.876,89 zł.

Wskaźnik wykonania zarządzeń pokontrolnych wynosi ok. 80 %. Najczęstsze przyczyny nie wykonywania zarządzeń pokontrolnych to:

- brak środków finansowych na zakup niezbędnych urządzeń oraz na wykonanie dokumentacji projektowo-technicznych stanowiących podstawę do uzyskania odpowiednich uregulowań prawnych,
- brak środków finansowych na prowadzenie inwestycji związanych z ograniczeniem uciążliwości hałasu, emisji zanieczyszczeń do powietrza, zanieczyszczenia wód powierzchniowych itp.,
- fluktuacja zatrudnienia wśród osób zajmujących się ochroną środowiska w zakładach,
- bezsilność organów ścigania w wykrywaniu sprawców kradzieży elementów wyposażenia urządzeń i obiektów chroniących środowisko.

Maria Staroń, Janusz Tylzon

2. Przeciwdziałanie poważnym awariom

Zakłady dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

W 2006 r. stany magazynowe substancji niebezpiecznych w zakładach dużego i zwiększonego ryzyka nie uległy zasadniczym zmianom. Ewidencja na koniec 2006 r. obejmuje nadal 5 zakładów dużego i 2 zakłady zwiększonego ryzyka według poniższego wykazu oraz 5 zakładów zaliczonych do tzw. III grupy, czyli mogących być przyczyną poważnych awarii.

Zakłady Dużego Ryzyka

1. Zakłady Włókien Chemicznych „Stilon” S.A. w Gorzowie Wlkp.,
2. Rozlewnia Gazu Płynnego Shell w Nowej Niedrzewicy,
3. Orlen Gaz Sp. z o.o. Rozlewnia Gazu Płynnego w Krośnie Odrzańskim,
4. Rockwool Polska Sp. z o.o. w Cigacicach,
5. Kronopol Sp. z o.o. w Żarach.

Zakłady Zwiększonego Ryzyka

1. Baza Magazynowa Nr 93 PKN Orlen w Nowej Soli,
2. Rozlewnia Gazu Płynnego w Żaganiu.

Zakłady mogące być przyczyną poważnej awarii (III grupa)

1. PERN „Przyjaźń” – rurociąg naftowy przebiegający przez teren województwa lubuskiego,
2. Elektrociepłownia Gorzów S.A. w Gorzowie Wlkp.,
3. Rolnicza Spółdzielnia Mleczarska ROLMLECZ w Radomiu Zakład Mleczarski w Gorzowie Wlkp.,
4. Lubuskie Zakłady Drobiarskie ELDROB w Świebodzinie,
5. NORDIS Chłodnie Polskie Sp. z o.o. w Zielonej Górze.

Czynności kontrolne prowadzone są w wymienionych wyżej zakładach z określoną częstotliwością – wspólnie z Państwową Strażą Pożarną. Wszystkie zakłady mają uregulowaną stronę formalnoprawną w zakresie poważnych awarii przemysłowych. W 2006 r. na terenie wymienionych zakładów nie wystąpiły awarie, w których uczestniczyłyby magazynowane substancje niebezpieczne.

Ponadto na terenie województwa istnieje szereg instalacji znajdujących się w pozostałych zakładach nie wymienionych wyżej i zawierających substancje niebezpieczne, z których najważniejsze to amoniak (10 instalacji), kwas solny (5 instalacji), ropa naftowa (4 instalacje), środki pirotechniczne (1 instalacja).

Inne źródła poważnych awarii na terenie województwa

Poważne awarie mogą powstać również w transporcie. Jako potencjalnie niebezpieczne należy uznać graniczną przeprawę mostową przez Odrę w Świecku, gdzie transportowane są głównie gazy techniczne, benzyna, ON, gaz propan-butan, benzen, kwas fluorookrzemowy, cykloheksanon, kwas siarkowy, toluen, kwas solny, wodorotlenek sodowy, akrylonitryl, tlenek etylu, dwutlenek siarki oraz przeprawę mostową przez Nysę Łużycką w Olszynie, gdzie transportowane są głównie kwas siarkowy, toluen, paliwa płynne, kaprolakten, propan-butan.

Również trasy kolejowe stanowią potencjalne miejsce, gdzie może zaistnieć poważna awaria. Główne trasy kolejowe, po których są transportowane materiały niebezpieczne to trasa Zielona Góra – Nowa Sól – Głogów, na której przewożone są chlor, siarka, gaz i paliwa płynne, chłorowódz, siarkowódz, dwutlenek siarki, trasa Poznań -

Rzepin, po której są przewożone benzyna, ON, fosfor, kwas chlorosulfonowy, dwutlenek siarki, chlor, inne materiały niebezpieczne i szczególnie, niebezpieczne, trasa Małomice – Żagań – Żary – Zasieki, gdzie transportowane są dwutlenek siarki, kwas siarkowy, tlenek etylenu, dwutlenek węgla, etylobenzen, toluen, paliwa płynne, nafta, propan-butan.

Również drogi wodne, w tym szczególnie Odra, generują co pewien czas zdarzenia o znamionach awarii, przede wszystkim z powodu spuszczenia zaolejonych wód zęzowych do rzeki z barek transportowych. Zdarzenia te mają zazwyczaj lokalny charakter, ale angażują często znaczne siły i środki, głównie Państwowej Straży Pożarnej.

Zródła poważnych awarii po stronie niemieckiej

W pasie 25 kilometrów od granicy RP, w landzie Saksonii, znajduje się 5 zakładów dużego ryzyka poważnej awarii. Są to instalacje zawierające zarówno gazy techniczne jak i inne toksyczne środki przemysłowe, w tym szereg bardzo niebezpiecznych. Są to instalacje znacznie większe od istniejących na terenie województwa lubuskiego, jako przykład można podać zakład chemiczny w Spreewitz, w którym znajduje się ponad 65 tys. Mg substancji niebezpiecznych.

W rozpatrywanym obszarze znajduje się ponadto jeden zakład zwiększonego ryzyka oraz 6 zakładów zakwalifikowanych jako zakłady o rozszerzonych obostrzeniach i 3 zakłady o podstawowych obostrzeniach.

Urządzenie do likwidacji zanieczyszczeń powierzchniowych – zbieracz oleju
(fot. archiwum WIOŚ Zielona Góra)

Zdarzenia o charakterze poważnych awarii w 2006 r.

W 2006 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze zarejestrował informacje o wystąpieniu 3 zdarzeń o charakterze poważnych awarii:

- 10 lutego 2006 r. Trzebiechów gm. Maszewo – zanieczyszczenie rzeki Lińska Struga wywarem gorzelnianym pochodzącym z Gorzelnii Rolniczej w Trzebiechowie,
- 29 czerwca 2006 r. Nowogród Bobrzański – zanieczyszczenie rzeki Bóbr olejem napędowym,
- 13 lipca 2006 r. Wierzbnica gm. Bytom Odrz. – zanieczyszczenie rowu melioracyjnego odpadami produktów ropopochodnych porzuconymi przez nieznanego sprawcę.

W dniu 10 lutego 2006 r. doszło do zanieczyszczenia wód rzeki Lińska Struga stanowiącej źródło wody dla stawów rybackich położonych w dolnym biegu rzeki. Przyczyną zanieczyszczenia wód był spływ powierzchniowy do rzeki wywaru gorzelnianego wywożonego i rozdeszczowanego na zamrożoną powierzchnię użytków rolnych położonych w sąsiedztwie rzeki. W wyniku zanieczyszczenia wód rzeki wystąpiło masowe śnięcie ryb w stawach rybackich. WIOŚ wystąpił z wnioskiem do Prokuratury Rejonowej o przeprowadzenie dochodzenia o przestępstwo z art. 182 kodeksu karnego.

W dniu 29 czerwca 2006 r. w Nowogrodzie Bobrzańskim doszło do zanieczyszczenia wód rzeki Bóbr olejem napędowym. Ustalono, że do zanieczyszczenia wody doszło w miejscu pracy koparki pływającej, która pogłębiała dno rzeki. Szybki przepływ wody w rzece Bóbr oraz liczne meandry poniżej miejsca zanieczyszczenia spowodowały, że olej zemulgował się z wodą i nie udało się go zatrzymać na zaporach sorpcyjnych. Przeprowadzone postępowanie wyjaśniające przez Policję nie pozwoliło na jednoznaczne wskazanie sprawcy zdarzenia i postawienia zarzutów osobowych.

W dniu 13 lipca 2006 r. nieznanemu sprawcy porzucił w rowie przydrożnym drogi powiatowej nr 1032 relacji Wierzbnica – Miłków odpady pochodzące z czyszczenia zbiorników magazynowych paliw płynnych. W trakcie akcji ratowniczej zebrano 300 kg gruntu zmieszanego z odpadami niebezpiecznymi. Szybka i sprawna akcja Państwowej Straży Pożarnej sprawiła, że nie doszło do zanieczyszczenia środowiska w znacznych rozmiarach, a zdarzenie miało wymiar lokalny.

Projekt RIVER SHIELD

W 2006 r., w ramach projektu RIVER SHIELD realizowanego przy wsparciu finansowym ze środków ERDF w ramach Programu Obszarów Sąsiadujących INTERREG II B CADSES, Lubuski WIOŚ zorganizował w Gorzowie Wlkp. w dniu 6 listopada 2006 r. warsztaty inauguracyjne realizację projektu „Ochrona wód przed awaryjnymi zanieczyszczeniami przemysłowymi (RIVER SHIELD)”. Celem głównym projektu jest ochrona rzek przez zanieczyszczeniem spowodowanym awariami przemysłowymi w wyniku opracowania i wdrożenia zasad dobrej praktyki w zakresie zarządzania awaryjnymi zagrożeniami dla wód, zapobiegania powstawaniu awarii zagrażających wodom i reagowania na nie. Istotne jest nawiązanie kontaktów, wymiana informacji i doświadczeń oraz rozwój współpracy międzynarodowej promującej zrównoważony i skoordynowany rozwój przestrzenny.

W trakcie warsztatów przedstawiony został m.in. raport wykonany przez Instytut Ochrony Środowiska pt. „Identyfikacja źródeł zagrożeń w województwie lubuskim”. Opracowanie zawiera informacje o środowisku przyrodniczym województwa i nakładających się na to środowisko zagrożeniach punktowych, liniowych i obszarowych.

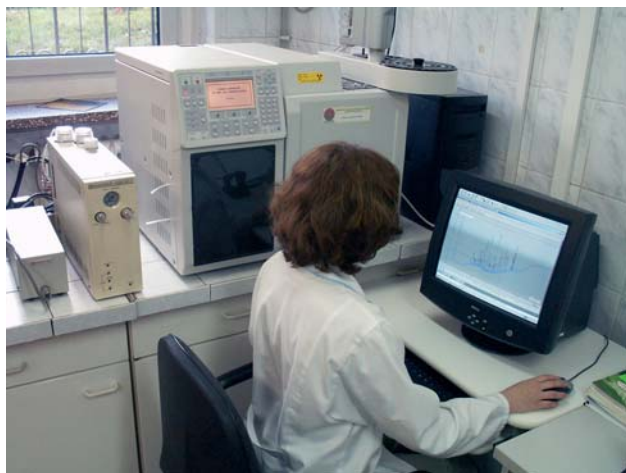
Tomasz Parada, Andrzej Uchman

3. Potencjał analityczno-badawczy laboratoriów WIOŚ

W strukturze organizacyjnej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze znajdują się: Laboratorium WIOŚ w Zielonej Górze i Laboratorium Delegatury w Gorzowie Wlkp., które realizują zadania analityczno-pomiarowe i nadzorują automatyczne sieci monitoringu powietrza na rzecz ustawowych zadań inspekcji w zakresie:

- kontroli pomiarowej i analitycznej przestrzegania przez użytkowników środowiska – ustalonych warunków korzystania ze środowiska, jak i kontroli eksploatacji instalacji i urządzeń chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem,
- badań prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska,
- badań związanych z wystąpieniem poważnych awarii oraz usuwania ich skutków,
- pobierania próbek wody, ścieków, gleby, odpadów, osadów, pyłu zawieszonego i gazów.

Laboratoria wykonują także zadania analityczno-pomiarowe zlecone przez klientów zewnętrznych.

Laboratorium WIOŚ w Zielonej Górze – chromatograf gazowy z detektorem ECD i FiD (fot. Przemysław Susek)

W laboratoriach wykonywane są następujące badania:

- fizyko-chemiczne – w zakresie analiz wód powierzchniowych i podziemnych, ścieków, gleby, odpadów, opadów atmosferycznych i depozycji zanieczyszczeń do gleby, zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (imisja), gazów odlotowych i wysypiskowych (emisja),
- hydrobiologiczne wód powierzchniowych, organizmów bentosowych i osadu czynnego,
- bakteriologiczne wód powierzchniowych, podziemnych i powietrza,
- akustyczne środowiska,
- promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego w środowisku.

Automatyczne stacje monitoringu powietrza (pięć stacjonarnych i jedna semimobilna), obsługiwane przez laboratoria WIOŚ, wykonują pomiary służące ocenie jakości powietrza. W ramach sieci prowadzone są pomiary dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku azotu, ozonu, benzenu, tlenku węgla oraz pyłu zawieszonego PM(10).

W laboratoriach wdrożony jest i stale doskonalony system zarządzania jakością spełniający wymagania

międzynarodowej normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”. Wdrożenie systemu potwierdzone jest certyfikatami akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji.

Laboratoria prowadzą kontrolę jakości wyników badań m.in. poprzez zastosowanie wzorców analitycznych i materiałów certyfikowanych, analizę próbek podwójnych oraz tych samych próbek różnymi metodami. Corocznie biorą udział i osiągają dobre wyniki w porównaniach międzylaboratoryjnych.

Laboratorium analityczne WIOŚ Delegatury w Gorzowie Wlkp. (fot. Tomasz Parada)

Laboratoria WIOŚ permanentnie rozszerzają zakres badań wykorzystując do tego nowoczesny i profesjonalny sprzęt analityczny wiodących światowych producentów (Varian, Shimadzu, Perkin-Elmer, Waters, Dionex, Tecator) i najnowsze techniki analityczno-pomiarowe. Laboratoria posiadają m. in. spektrometr plazmowy ICP, spektrometr IR, spektrometry absorpcji atomowej wyposażone w kufy grafitowe i przystawki do generacji wodorków, analizatory węgla, chromatograf gazowy MS, spektrofotometry UV-VIS, chromatograf ciekłowy, tlenomierze, pehametry, konduktometry, zestawy do oznaczania BZT, piece mikrofalowe, pyłomierze serii „Emiostest”, elektrochemiczne analizatory gazów spalinyowych, analizatory emisji gazów typu Ultramat, aparaty do pomiaru gazów wysypiskowych, przyrządy do pomiaru pól elektromagnetycznych i mierniki poziomu dźwięku.

W 2006 r. laboratoria zostały wyposażone w przenośne aparaty do automatycznego pobierania próbek wód i ścieków, umożliwiające pobieranie do badań próbek średnich dobowych, powstałych ze zmieszania próbek pobranych w odstępach co najwyżej dwugodzinnych, proporcjonalnych do przepływu.

Badania prowadzone są metodami zgodnymi z metodykami badawczymi i pomiarowymi opartymi na Polskich Normach, które z kolei są przystosowywane do wymogów unijnych. Laboratoria śledzą na bieżąco ich nowe wydania i podejmują działania w kierunku wdrażania nowych metod, w tym także referencyjnych.

Marta Niedźwiedzka

4. Współpraca międzynarodowa

4.1. Współpraca z instytucjami i agendami Unii Europejskiej

W 2006 r. WIOŚ w Zielonej Górze uczestniczył we współpracy Inspekcji Ochrony Środowiska z Europejską Agencją Ochrony Środowiska, poprzez pozyskiwanie i przekazywanie danych o zanieczyszczeniu powietrza z sieci automatycznych stacji pomiarowych (działających w ramach Lubuskiej Sieci Monitoringu Powietrza) - włączonych do sieci EUROAIRNET oraz poprzez wykonywanie badań i przekazywanie danych o jakości wód powierzchniowych na stanowiskach włączonych do sieci EIONET Waters. Uczestnictwo Inspektoratu w ww. pracach miało ograniczony zakres i charakter informacyjny.

WIOŚ współuczestniczył w organizacji III Regionalnego Forum CAFE, które odbyło się 8 grudnia 2006 r.

4.2. Wypełnianie zadań wynikających z konwencji i umów międzynarodowych

Przedstawiciele WIOŚ w Zielonej Górze uczestniczyli w 2006 r. w pracach dwóch grup roboczych Polsko-Niemieckiej Komisji ds. Wód Granicznych: W-2 i W-3. Zakres działalności reguluje umowa pomiędzy Rzeczypospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec na temat współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych z 19 maja 1992 r.

Grupa Robocza W-2 „Ochrona Wód” działała w 2006 r. wg rocznego planu pracy zatwierdzonego przez polsko-niemiecką Komisję ds. Wód Granicznych. Zakres wykonanych prac, w których brały udział WIOŚ w Zielonej Górze i Delegatura w Gorzowie Wlkp. obejmował m.in.:

- pobór prób oraz prowadzenie badań fizyko-chemicznych i biologicznych wód Nysy Łużyckiej i Odry,
- przeprowadzenie wspólnego ze stroną niemiecką poboru prób w celu porównania uzyskiwanych wyników pomiędzy laboratoriami WIOŚ w Zielonej Górze i Delegatury w Gorzowie Wlkp., a odpowiednimi laboratoriami landów Brandenburgii i Saksonii (05.04.2006 r. na mostach granicznych: Kostrzyn – Kietz na Odrze i Łęknica – Bad Muskau na Nysie Łużyckiej),
- wymianę wyników badań uzyskanych w 2005 r.,
- 2 narady Grupy Roboczej W-2: 30-31 stycznia 2006 r. w Kęszycy Leśnej (RP) i 15-16 maja 2006 r. w Buckow (RFN); ze strony polskiej obradom przewodniczył Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska,
- naradę Grupy Ekspertów do spraw Jakości Analiz, która odbyła się w siedzibie Nadzoru Wodnego w Słubicach (28.09.2006 r.).

Pracami polskiej części Grupy W-2 kierował Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, który uczestniczył w XIV posiedzeniu Polsko-Niemieckiej Komisji ds. Wód Granicznych w Karlinie (RP) w dniach 28-30.06.2006 r. Na posiedzeniu Komisji Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska przedstawił sprawozdanie z działalności Grupy W-2 w 2005 r.

Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska uczestniczył w XV naradzie Grupy Roboczej W-3, która odbyła się w Forst (RFN) w dniach 25-26 kwietnia 2006 r. Przedmiotem obrad były m.in.: ocena realizacji Konwencji o transgranicznych skutkach awarii przemysłowych, analiza ćwiczeń łączności alarmowej przeprowadzonych w 2005 r., aktualizacja planu alarmowo-ostrzegawczego i słownika dla wód granicznych, weryfikacja map i wspólnego kilometrażu

w Zielonej Górze na Uniwersytecie Zielonogórskim. Głównym tematem spotkania były działania związane z przygotowaniem i realizacją programów ochrony powietrza, mające na celu osiągnięcie standardów jakości powietrza. W trakcie spotkania przedstawiono również nowe zadania wynikające z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu oraz z projektu dyrektywy w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza w Europie (tzw. dyrektywa CAFE), które są lub w najbliższym czasie będą zadaniami wojewodów oraz jednostek samorządu terytorialnego.

wód granicznych oraz prezentacja modelu alarmowego dla Łaby.

Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wziął udział, jako członek polskiej delegacji, w posiedzeniu polsko-niemieckiej Grupy Roboczej „Konwencji EKG o transgranicznych skutkach awarii przemysłowych”, działającej w ramach Polsko-Niemieckiej Komisji ds. Wód Granicznych w Dziedzinie Ochrony Środowiska. 12. posiedzenie Grupy odbyło się w dniach 12-14 września 2006 r. w Görlitz (RFN). Przedmiotem obrad było m.in.: bezpieczeństwo rurociągów liniowych, aktualizacja listy zakładów podlegających notyfikacji wg kryteriów Konwencji i dyrektywy Seveso II, współpraca służb ratowniczych na obszarze przygranicznym, przygotowanie międzynarodowych ćwiczeń ratowniczych i łączności alarmowej, ocena transgranicznych awarii na obszarze przygranicznym RP – RFN.

Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska uczestniczył w pracach Polsko-Niemieckiej Grupy Roboczej ds. współpracy w dziedzinie jakości powietrza na obszarach leżących wzdłuż granicy. Wymieniona Grupa Robocza działa w ramach Polsko-Niemieckiej Komisji ds. Wód Granicznych w Dziedzinie Ochrony Środowiska. Pierwsze posiedzenie Grupy odbyło się w Berlinie (RFN) w dniach 24-25.04.2006 r. Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska uczestniczył w pierwszym dniu obrad.

Obrady Grupy Roboczej W2 Polsko-Niemieckiej Komisji ds. Wód Granicznych (fot. archiwum WIOŚ Zielona Góra)

4.3. Udział w pracach Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem

Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wziął udział, jako członek polskiej delegacji, w naradzie Grupy Roboczej G3 (poprzednio - E) „Zanieczyszczenia awaryjne” Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem. 1. narada Grupy odbyła się w dniach

30.05.-01.06.2006 r. w Policach (RP). Przedmiotem narady były m.in.: realizacja zadań i mandat Grupy G3, aktualizacja planu łączności, ujednoczenie formy i aktualizacja planu awaryjnego, omówienie ćwiczeń w zakresie łączności alarmowej.

4.4. Polsko – niemiecka współpraca dwustronna

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze uczestniczył w dniu 14.10.2006 r. w ćwiczeniach łączności alarmowej z Leitstelle Uckermark (RFN). Ćwiczenia potwierdziły prawidłowe funkcjonowanie istniejącego bilateralnego systemu alarmowania.

Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska uczestniczył w dniu 30.03.2006 r. w Międzynarodowej konferencji dotyczącej ponadgranicznej utylizacji osadów ściekowych, zorganizowanej przez Vattenfall Europe i „Carbo” Holding Sp. z o.o. w Zielonej Górze. W trakcie konferencji Wojewódzki Inspektor wygłosił referat pt. „Gospodarka odpadami – jeden z głównych problemów ekologicznych województwa lubuskiego”.

W dniach 26-27.05.2006 r. Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska oraz jego Zastępca uczestniczyli w seminarium odbywającym się w miejscowościach Bad Muskau (RFN) i Łęknica (RP) w ramach Programu Ramowego Unii Europejskiej „Kultura 2000 European Heritage Laboratory” pt. Moje miejsce – historyczne parki Europy.

Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wraz z Naczelnikiem Wydziału Inspekcji uczestniczyli w Polsko-Niemieckiej Konferencji Ekologicznej pt. „Organizacja ekologicznej utylizacji ścieków zgodnie ze standardami UE”, która odbyła się w Łęczycy k/Zielonej

Góry w dniu 19.10.2006 r. W trakcie konferencji Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska zaprezentował referat pt. „Wybrane problemy gospodarki wodno-ściekowej w województwie lubuskim”.

12 września 2006 r. we Frankfurcie nad Odrą odbyły się 25. Międzynarodowe Wschodniobrandenburskie Rozmowy Transportowe. Tematem konferencji były: „Standardy dotyczące pojazdów i rodzaje napędu samochodów ciężarowych i osobowych w związku z planem czystości powietrza w regionie Berlin/Brandenburgia i w województwie lubuskim”. Organizatorami konferencji były: Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa w Gorzowie Wlkp. oraz Frankfurcki Instytut Logistyki Ekologicznej przy współpracy z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego, Ochrony Konsumenta i Środowiska Landu Brandenburgii. W konferencji uczestniczył Zastępca Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, prezentując roczną ocenę jakości powietrza w województwie lubuskim w 2005 r.

Delegacja Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze uczestniczyła w wyjeździe studyjnym do Beeskow (RFN) w dniu 18.01.2006 r. W trakcie wizyty zapoznano się z działalnością zakładu przetwarzania odpadów należącego do firmy Gesellschaft für Abfall – Aufbereitung Beeskow GmbH.

Zbigniew Lewicki

5. Działalność Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze

Rok 2006 był kolejnym rokiem działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze (WFOŚiGW) – instytucji zajmującej się finansowaniem, głównie inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z kierunkami polityki ekologicznej państwa i celami środowiskowymi wynikającymi ze strategii zrównoważonego rozwoju województwa lubuskiego.

Podstawowe działania WFOŚiGW w roku 2006 bieły wielotorowo. Obejmowały one przede wszystkim, tak jak w latach poprzednich, realizację zadań statutowych wyrażającą się udzielaniem pomocy finansowej na zadania ekologiczne ze środków własnych Funduszu w formie pożyczek, dotacji i dopłat do oprocentowania kredytów komercyjnych. Duża część prac, już kolejny rok, poświęcona była realizacji przez Fundusz zadań Instytucji Pośredniczącej III stopnia w sektorze ochrony środowiska w zakresie obsługi Funduszu Spójności (FS). Fundusz prowadził w przypisanym mu zakresie, weryfikację i ocenę dokumentów i materiałów dla przedsięwzięć ubiegających się o dofinansowanie.

W 2006 r. przygotowaniem do dofinansowania ze środków FS na różnych etapach zaawansowania objętych było 6 projektów, z czego 5 w fazie przygotowania (przewidziane do dofinansowania w latach 2007-2013), natomiast 1 kompletny wniosek znalazł się na liście rezerwowej w Komisji Europejskiej. Nowością było aktywne uczestnictwo przedstawicieli Funduszu w tworzeniu oraz konsultacjach programów operacyjnych szczebla centralnego (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko) oraz regionalnego (Lubuski Regionalny Program Operacyjny). Fundusz współtworzył i propagował ideę uczestnictwa wojewódzkich funduszy w systemie wdrażania priorytetów środowiskowych w powyższych programach operacyjnych.

Przedstawiciele WFOŚiGW w Zielonej Górze aktywnie uczestniczyli w posiedzeniach gremiów wojewódzkich organów opiniujących i oceniających projekty kierowane do dofinansowania ze środków unijnych. W celu jak najpełniejszej realizacji zadań prowadzono szeroką działalność informacyjną o możliwościach uzyskania pomocy ze środków Funduszu. Zarząd oraz pracownicy Funduszu brali udział w konferencjach i szkoleniach tematycznie związa-

nych z problematyką ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w trakcie których informowali o możliwościach pozyskiwania pomocy ze środków Funduszu oraz możliwościach i sposobie jej wykorzystania. O swojej działalności Fundusz informował wielokrotnie, przekazując regularnie za pośrednictwem mediów (szczególnie prasy) materiały o zakresie udzielanej pomocy. Fundusz przedstawił również szeroko swoją ofertę na Targach POLEKO 2006.

W związku z zanotowanymi na terenie województwa lubuskiego niekorzystnymi warunkami pogodowymi w rolnictwie Fundusz pomógł tym gminom, które w związku z klęską suszy umorzyły lub zmniejszyły pobór podatku rolnego za III lub IV kwartał 2006 r.. Pomoc objęła przekazanie dotacji na zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowane przez gminy. Fundusz przeznaczył na ten cel kwotę 1.500.000,00 zł.

Środki wykorzystywane na działalność statutową Funduszu pochodziły z: opłat za korzystanie ze środowiska, kar za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska, oprocentowania udzielonych pożyczek oraz operacji kapitałowych prowadzonych z wykorzystaniem czasowo wolnych środków.

Ogółem w 2006 r. wpływy Funduszu wyniosły 23.187.949,86 zł. Składały się na to przychody z tytułu: opłat za korzystanie ze środowiska i za wprowadzanie w nim zmian – 10.065.905,50 zł, kar za naruszanie wymagań ochrony środowiska – 22.848,88 zł, operacji kapitałowych i innych wpływów – 3.324.716,29 zł oraz działalności pożyczkowej – 9.774.479,19 zł.

W roku 2006 obowiązywały nowe, zmienione zasady przyznawania pomocy. Przede wszystkim podniesiony został maksymalny pułap pomocy w przypadku pożyczek – do 80 % kosztów kwalifikowanych. Dopuszczalne było również łączenie dwóch form pomocy: pożyczki i dotacji, przy czym wyłącznie na realizację zadań, które nie uzyskały niepodlegającego zwrotowi dofinansowania ze środków Unii Europejskiej i jednocześnie: wynikających z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych na dany rok względnie dotyczących modernizacji systemów grzewczych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii lub dotyczących budowy instalacji wchodzących w skład systemu gospodarki odpadami, zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami. Przy łączeniu obu form istniała możliwość pomocy również do 80 % kosztów kwalifikowanych.

Spośród ogólnej kwoty wydatków w 2006 r. wynoszącej 35.391.012,02 zł na cele statutowe łącznie z umorzeniami wydatkowano 32.446.205,41 zł. Na wydatki te składały się: pożyczki – 25.423.006,41 zł, dotacje –

6.594.541,56 zł, dopłaty do odsetek bankowych – 21.157,44 zł oraz umorzenia pożyczek – 407.500,00 zł.

W 2006 r. zawarto 97 umów dofinansowania na łączną kwotę 31.836.903,72 zł z czego 64 umowy dotacji na kwotę 7.620.301,72 zł i 33 umowy pożyczki na kwotę 24.216.602,00 zł.

Pożyczki udzielane były na zadania inwestycyjne w następujących dziedzinach: Ochrona wód, Zaopatrzenia w wodę, Ochrona powierzchni ziemi i Nadzwyczajne zagrożenia środowiska. Część zadań dofinansowanych w formie pożyczki realizowanych było z wykorzystaniem środków UE w ramach ERDF, Interreg IIIA oraz Funduszu Spójności.

Do zadań, które wsparto największymi pożyczkami należy zaliczyć: „Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni miejskiej w Ślawie” – Urząd Miejski Śława, „Modernizacja miejskiego systemu ciepłowniczego w Żaganii wraz z przyłączeniem do systemu Jednostki Wojskowej” – ECO Żagań Sp. z o.o., „Rozbudowa kanalizacji ściekowej w ulicach: Powstańców Włkp., Piłsudskiego, Batorego, Portowej i Matejki w Skwierzynie” – Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Skwierzyna oraz „Kanalizacja grawitacyjno-tłoczna wraz z pompowniami dla miejscowości Jemiołów” – Urząd Gminy Łagów.

Dotacjami wspierane były zadania we wszystkich dziedzinach. Obejmowały one między innymi: gospodarkę przeciwpowodziową, rozbudowę bazy laboratoryjnej dla potrzeb monitoringu środowiska, zakup sprzętu specjalistycznego dla jednostek Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej, a także edukację ekologiczną oraz prace badawcze.

Do znaczących zadań dotowanych przez Fundusz należały: „Zabezpieczenie przeciwpowodziowe miasta Nowej Sól w rejonie basenu portowego” – Gmina Nowa Sól – Miasto, „Wyposażenie jednostek ratowniczych Ochotniczych Straży Pożarnych w samochody do działań w zakresie ochrony środowiska na terenie województwa lubuskiego” – Zarząd Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, „Budowa systemu odprowadzania ścieków oczyszczonych rurowciągiem tłocznym na pola filtracyjne w Ślawie” – Urząd Miejski Śława oraz „Kanał Postomski – modernizacja wałów przeciwpowodziowych w Parku Krajobrazowym z uwzględnieniem programu ochrony bobra” – Województwo Lubuskie.

Działalność Funduszu w 2006 r. przyczyniła się do zwiększenia funduszu statutowego z 75.366.936,73 zł do kwoty 78.948.092,74 zł (wzrost w stosunku do 2005 r. o 4,8%). W 2006 r. wypracowano zysk w wysokości 4.602.391,28 zł, który był wyższy od wypracowanego w roku poprzednim o 28,5%.

Benon Kosiarkiewicz

